

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך: פרשת קרח

עלון מס' 139 | התשפ"ג

בְּדֶרֶךְ הַפְּרָשָׁה

אינן שטויות גדולה יותר מאשר להפנים למחלקת

את תוצאותיה הקשות של מדת הקנאה, רואים אנו בפרשת קרח.

חז"ל שואלים: קרח שפקח הנה, מה ראה לשטות זה. תמה מרז הגרא"ל שטיינמן על שאלה זו, מה זה שיה לפקחותו של קרח, וכי צריה להגיע לפקחות מיחדת כדי לא לחטא? והלא גם אדם מן השורה אינו חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות.

הוא באר על פי מעשה שמוכא במדרש (במדבר רבה מח, כב), שאדם הנה הולך בדרך ישראל, והנה ראה שתי צפורים מתקוטטות, עד שאחת הרגה את חברתה. מיד עפה הצפור והביאה עשב, הניחתו על פי הצפור המתה והחיתה אותה, ופרחו שתיהן. נדהם האיש לראות בעיניו מעשה של תחית המתים.

מהר לטל את העשב שנותר והלה להחיות בו את המתים שבארץ ישראל. בדרך עבר בסלמה של צר, ושם מצא נבלת אריה משלכת בארץ. משום מה רצה לנסות את העשב על האריה. הניח את העשב על פיהו והחיהו. עמד האריה וטרף את האיש. הוא שאמר מושלי המשל: 'טב לביש לא תעביד ובישא לא מטי לה' - אל תעשה טוב לאיש רע ואז לא תגיע אליה רעה.

לכשנתבונן במעשה זה נתמה, הרי בידו של אותו שוטה הנה אוצר ענק אשר לא יסלא בפז, הנה בידו עשב של תחית המתים, והנה יכול לחולל בו פלאות, להחיות את האבות הקדושים, ואת הקרים ללב, והוא, בבלי דעת, החיה את הארי... לשם מה עשה זאת? הלא לא רק שלא הועיל, אלא הביא על עצמו כמו ידיו את אבדנו שלו.

זוהי פונת חז"ל בשאלתם: 'קרח שפקח הנה', קרח שזכה בכאלו אוצרות עצומים שלא זכה בהן אדם בעולם; הוא הנה מטועני הארון, והיתה לו עשירות מפלגת ומצמד נכבד, מה ראה לשטות זו שרק בגלל קנאתו בנשיאות אליצפן יעורר את האריה, את אש המחלקת, ובמו פיו יאבד את עצמו ואת משפחתו מן העולם, וכי יש לה שטות גדולה מזו!?

השטן אומר: 'זה השטח שלי'

רבנו מרז הגרא"ל שטיינמן תמיד דיבר על הדבר הנורא שנקרא מחלקת. כל אימת שבא לפניו ספור על מחלקת הוא יעץ והורה: לותר, לותר! למישהו שבא עם שאלה שהיה ברור שהצדק אתו, אמר רבנו: 'ה' ילחם לכם ואתם תחרשו', והמסר ברור: לותר.

הנה מקרה של שלום בית, ורבנו דרש מהבעל לותר.

מֶרֶז הַגֵּרָא"ל שְׁטֵינְמָן זצ"ל

הִלָּה שְׁחַשׁ כִּי הֶצְדַּק אֲתוֹ הַקֹּשֶׁה מְדוּעַ. "אֵתָּה בֶּן תוֹרָה", הָשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ, "וּמִבֶּן תוֹרָה אֶפְשָׁר לְדַרְשׁ לוֹתֵר".

פַּעַם שָׁאֵל מִיִּשְׁהוּ, מְדוּעַ כָּל כֶּה קֹשֶׁה לוֹתֵר? וְהִרְאָה לְשִׁיבָה הַשִּׁיבּוֹ, שֶׁהַגֵּר"א כָּתַב שְׁכָכַל שֶׁהַמְחַלְקֵת קֹשֶׁה יוֹתֵר, כֶּה שוֹרָה עַל הָאֲנָשִׁים הַנִּתְוֹנִים בָּהּ יוֹתֵר רוּחַ טְמֵאָה. הַשְּׁטָן מוֹשֵׁף בְּכָל הַכּוֹחוֹת. מְחַלְקֵת הִיא מְהַדְבְּרִים שְׁעֲלִיָּהֶם הַשְּׁטָן אוֹמֵר: 'זֶה הַשְּׁטַח שְׁלִי', וְלָכֵן הוּא מְקַדֵּשׁ לָזֶה אֶת הַכּוֹחוֹת.

(מֶרֶז רַבִּי אֶהְרֹן לֵיב שְׁטֵינְמָן זצוק"ל - מֵתוֹק הָאוֹר פְּנִינֵי הַגֵּרָא"ל)

בְּדֶרֶךְ הַמְצוּוֹת

לְמַצּוּוֹת - סְבוּת עֲמֻקּוֹת

וְיָרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֵלָה (טו, לג) קָרַח וְעִדְתּוֹ לְגַלְגּוֹ עַל טַעְמֵי הַמְצוּוֹת: וּמָה טְלִית לְבָנָה - דִּי בְּפִתִּיל תְּכֵלֵת לְפִטֵּר אוֹתָהּ, טְלִית שְׁכֵלָה תְּכֵלֵת - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁהִיא כְּשֶׁרָה, וְאִינָה זְקוּקָה לְצִיּוּת..."

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? נִהְגַּ מְשֻׁאֵית, שֶׁהוּבִיל מִטַּעַן גְּדוֹל שֶׁל צְמִיגִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, נִכְנָס לְמוֹסָה, וּבִקְשׁ

שְׁיִפְרְקוּ אֶת הַגְּלָגְלִים מִמְשֻׁאֵיתוֹ, וְהוּא יִמְשִׁיחַ לְנֹסֵעַ בְּלַעֲדֵיהֶם.

תְּמָה בְּעַל הַמוֹסָה: "אִם אוֹרִיד לָהּ אֶת הַגְּלָגְלִים מִהַמְשֻׁאֵית, אִיךָ תִּסַּע??"

עֲנָה לוֹ: "שׁוּטָה, אֲנִי נוֹסֵעַ עִם 'קַל וְחֹמֶר'... וּמָה אִם אֲרַבְּעָה גְּלָגְלִים 'פּוֹטְרִים' אֶת כָּל הַמְשֻׁאֵית, מְשֻׁאֵית מְלֵאָה גְּלָגְלִים - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁאִינָה צְרִיכָה אֲרַבְּעָה גְּלָגְלִים מִתְּחִתָּיה!..."

קרח ועדתו באו לטען על טעמי המצוות, ואינם יודעים שהמצוות הן ענן עמק עד אין חקר. אבל באמת מי יבוא בסוד ה'! הלא על התורה הקדושה נאמר שהיא ארוכה מארץ מדה ועמקה משאול. אין אנו יודעים טעמי המצוות. כל מה שאנו עוסקים בטעמי המצוות, הוא רק כדי לתת 'טעם' למצווה, שתהא 'טעימה' וערכה יותר לחכנו, כי נעים יותר לעשות דבר שמבינים את טעמו. אבל אל לנו לחשב כי, אכן, יודעים אנו את הסבה האמתית. המצוות הן רצון הקב"ה וצויו, ואין לנו אפשרות להבין את טעמן. כיון שקרח ועדתו טענו שאין למצוות עמק גדול כל כזה, לכן נענשו מדה כנגד מדה, שיידו לירכתי שאול, שם - בעמק האדמה - ידעו אם לא עמוקה היא התורה משאול...

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - ומתוך האור)

קרח שפקח ה' - לא יתכן ששטות גדולה כזו הייתה פונתו, אלא יש להבין דבריו. קרח טוען כנגד משה רבנו: אתה אומר, שהקב"ה רוצה שנדקדק במצוות עד הפרט האחרון?! סוף זמן קריאת שמע הוא ענן של חלקי דקות, סוף זמן ברפת המזון הוא עד שעה וחמש, תפלין חייבות להיות מרבעות... וכי איזה ענן יש לקב"ה בדקדקנות האת?!

עוד טען קרח: אתה אומר שצריך פתיל תכלת כדי לזכר את הים, שהים מזכיר את הרקיע, ורקיע - את כסא הכבוד (מנחות מג ע"ב). אם כן, טלית שכלה תכלת - קל וחמר שמוזכרה היא כל זאת היטב...

כלומר, עקר טענת קרח היא: אין צורך בדקדקנות מפלגת בקיום המצוות. מוטב להיות דתי בלב מאשר לקיים מצוות...

אומר רבי יהונתן איבשיץ בספרו "תפארת יהונתן":

דרך בעבודת ה' - בהתאם לעמל האישי

ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי (טז, א)

תאור שלשלת היוחסין של קרח מעלה תהיה גדולה: מה עם לשון הרע? אם מספרים על מישוהו שהוא שודד בנק, ובא אדם ומתחיל לפרט שהוא בן של פלוני, נכד של רב אלמוני ונזן של רב פלמוני, הלא ללשון הרע דבריו יחשבו. מדוע, אפוא, כותבת התורה בפרוט גדול למי קרח מיחס?

אם לא די בכל אלו שמזכרים כאן, צריה רש"י להסביר שיעקב אבינו, שלא מזכר כאן, היה צריך לבקש רחמים על כך ולהתפלל תפלה מיחדת: "בקהלם אל תחד כבדי" (בראשית מט, ו), ואנו עומדים ותוהים: מדוע חשוב להזכיר מי היו סבותיו של קרח? ואיך מתר היה לעשות זאת?

מתר החיד"א בספרו "נחל קדומים" תרוץ נפלא - קרח טען: אבי הוא הבן השני אחרי עמרם הגדול. משה בן עמרם לקח לעצמו מלוכה, ולי - בנו של

יצחק, מגיע לקבל כהנה גדולה. מדוע לקחו משה ואהרן לעצמם שני תפקידים? ואם אינכם מוכנים לתת לי את הכהנה, מדוע לא יתנו לי את הנשיאות? איך יתכן שאליצפון, בנו של הבן הקטן, עוזיאל, קבל את הנשיאות כשהוא מדלג עלי?

ענה על כך הקב"ה: אתה מתהדר בוכות אבות שלך, וטוען שמגיע לך לקבל. בוא ננסה להתמקד בזה לרגע. אביה היה בן קהת. קהת לא היה בכור בניו של לוי, אלא השני אחרי גרשון. למרות זאת קהת, ולא אחיו, קבל את התפקיד החשוב מבין כלם, וזכה לשאת את כל כלי המקדש ואת הארון. מדוע עקר קהת את גרשון? משום שבשמים לא מחלקים תפקיד לפי הגיל, אלא בהתאם למעשים של כל אחד. קהת היה ראוי לקבל את התפקיד הראשון במעלה - וזו הייתה הסבה לכה שקבל אותו.

כך גם הלאה בקדש. לוי נבחר להיות משרת ה'. מדוע רק בני לוי נבחרו? מה עם ראובן ושמעון הגדולים ממנו בשנים? לוי זכה, משום שבמצרים נהגו בני

רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

לוי במסירות נפש, וכאשר פרעה חלק כסף לעבדים שיעבדו לו, הם העדיפו לומר על הרכוש ולהמשיך ללמוד. לפיכך הבדיל הקב"ה את בני לוי, וגדל אותם להיות משרתי ה'. מכאן, שלא הגיל קובע – אלא מעשי האדם.

מאותה סבה ראוי היה גם יעקב אבינו להיות מזכר כאן, אלמלא התפלה שהתפלל, שהרי יעקב לא היה בכור בניו של יצחק. עשו היה הבן הבכור, ומן הדין הוא היה צריך לקבל את הבכרות, ובכל זאת זכה בזאת יעקב, ללמדנו כי אצל הקב"ה לא משנה הגיל – אלא המעשים. מעשיה יקרבו ומעשיה ירחקו.

אתה, קרח, טוען, שאתה בן יצחק, אף תדע לה שאתה גם בן קהת, בן לוי וכן יעקב – משום כה טענותיה אינן טענות נכונות. אם אתה רוצה לקבל משהו, עליך להתחזק ולהתרום, וכך גם אתה תזכה.

כלל זה הנו כלל יסודי מאד הנוגע לכל אחד מאתנו – יהודי צריך לדעת שהדרגה הרוחנית שלו אינה אלא תוצאה של עמל בעבודת ה'. לא יחוס ולא כשרונות מועילים לכה, ואין בכה להבטיח דבר.

*

אחד מתלמידי היה בחור פשוטי במיוחד, שעדיין לגדולות. הוא סבל מבעיה אחת – פחד ממבחנים. משום כה כאשר הגיע להבחן לישיבות קטנות, וראשי הישיבות החלו לשאל אותו כמה שאלות, הוא נאלם דום והשתתק מרוב לחץ, מבלי יכלת להוציא אפילו מלה אחת מן הפה. כל זאת - על אף שידע בעל פה את כל החומר, ישר והפוך.

ענה הבחור: "אני לומד, כמוכן. כמו כל החברים שלי".

שאלו: "האם אתה עושה מעשה טוב נוסף, חוץ מללמוד?"

השיב כי עשה לעצמו מנהג לסדר את בית המדרש ולנקות אותו אחרי שכלם הולכים.

אמר רבי גרשון: "אם כה, אתה עוד תראה שתתקבל לכל מקום שתלה, ותהיה מן הראשונים שמתקבלים!" וכך אכן היה – הוא נבחר בשלוש ישיבות והתקבל לשלשתן. הוא היה השני בישיבה שהיה מסדר...

הקב"ה לא נשאר חייב ודואג דאגה מיחדת לאלו שמתאמצים לעשות הטוב והישר בעיניו.

(רבי גואל אלקריף שליט"א – שש באמרתה החדש על במדבר)

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org ונשלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לחלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים מלוס" ברחבי הארץ